

Innspill fra NOPA til møte med kulturdepartementet 20. juni 2016

Vi vil først takke for muligheten til å komme med innspill til departementet og statssekretær Bård Folke Fredriksen. NOPAs medlemmer utgjør en stor andel av de som lever av komposisjon og tekstskrivning i Norge og er derfor en viktig kilde til kunnskap og innsikt i låtskrivernes hverdag. I vår bransje ligger de opphaverrelaterte inntektene på samme nivå som inntekter fra utøvende virksomhet. Det er opp til kulturdepartementet å bevare næringsgrunnlaget for disse inntektene og NOPA stiller seg til disposisjon for departementet i spørsmål som angår opphavere til tekst og musikk. Vi bidrar gjerne med tall og kompetanse der det trengs. Ikke minst ønsker vi å være en sparringspartner i hverdagen, for slik å bidra til velfundamenterte og konstruktive beslutninger.

Åndsverkloven og kunst som næring

Vanene for bruk av musikk har endret seg. Å håndtere utfordringene i et globalt digitalt samfunn er krevende. NOPA har brukt i overkant av én million kroner på å føre en sak for å blokkere flere store piratnettsteder. Vi vant på alle punkter. Dog er seieren foreløpig bare prinsipiell – den bekrefter at endringene i åndsverkloven fra 2013 fungerer, men den viser også at kostnadene for å føre en sak er helt uoverkommelige for den enkelte opphaver. Hva vil departementet gjøre for at den nye åndsverkloven skal bli lettere å håndheve? Vil det opprettes en nemd som kan behandle slike spørsmål, modellert etter for eksempel Patentnemda? Dette er viktige spørsmål som bør avklares.

Vi vil gi ros for utkastet til ny åndsverklov. Et solid grunnarbeid er lagt ned og forslaget ivaretar opphavernes rettigheter på en god måte. Vi har noen innspill til hvordan det kan bli enda bedre, og disse innspillene vil bli presentert i vårt høringsutkast.

EUs opphavsrettsdirektiv er forventet å foreligge om ikke lenge. Dette direktivet vil ha store konsekvenser for norske opphavere. Vi er spente på hva direktivet vil inneholde og hvordan det vil bli implementert i norsk lov. I EU lider interessene til norske opphavere under manglende forståelse av de nordiske ordningene.¹ Norge har ikke en egen kulturråd. Brussel, hvilket er lite strategisk tatt i betraktning at antallet europeiske arbeidsplasser i den kreative sektoren er 60% høyere enn i bilindustrien og i telekomindustrien. Kulturelle og kreative næringer står for 3% av verdens BNP.²

Regjeringen bør prioritere en kulturråd i Brussel for å sikre norske interesser i møte med utenlandsk lovverk. Særlig er dette relevant i *safe harbour*-saken – store, utenlandske plattformer som Youtube, Facebook og Google tjener enorme summer på opphavsrettsbeskyttet materiale. Knapt noe tilfaller opphaverne. Dette blir betegnet som *Transfer of value* og er et enormt problem for alle opphavere.³

Vi vil gjerne samarbeide med departementet for å sørge for at opphaverinntektene og -rettighetene forblir i Norge. Dette er verdier som skaper noe på sikt. Det er mange norske artister og musikere som gjør det godt i utlandet for tiden. Men selv de har høye inntekter på utøvervirksomhet akkurat nå, så kan de ikke sammenlignes med for eksempel verdiene som arven etter Thorbjørn Egner genererer. Det er snakk om 15 millioner kroner bare de siste tre årene⁴. Virkemidler og insentiver må settes inn for å skape ny kulturarv og

¹ <http://www.kopinorntt.no/artikler/en-kulturrad-til-brussel>

² <http://www.creatingeurope.eu/>

³ <http://www.authorsocieties.eu/uploads/GESAC%20transfer%20of%20value%20infographic.pdf>

⁴ <http://www.dn.no/etterBors/2016/04/05/1530/Kultur/tjener-millioner-p-thorbjrn-egnerarven>

for å beholde norske opphavere og artister i Norge. Det er ikke klokt å sprøyte midler inn i initiativer som gir suksess i utlandet, men ingen inntekter i hjemlandet. Norske investeringer i fond, tilskuddsmidler og infrastruktur i musikklivet må gå til å generere norske inntekter.

Spill Norsk

Vi er svært fornøyde med at departementet valgte å heve kravet til norskandel i NRK fra 35% til 40%. Dette viser at departementet ser viktigheten av norsk musikk i all sin bredde i samfunnet. Det var en klok beslutning både fra et næringsperspektiv og et samfunnsperspektiv. Vi er dog fortsatt bekymret over hvor lite norsk musikk som spilles på en av NRKs viktigste kanaler: NRK Super. Barn og unge må få oppleve og ta del i norsk musikk. Dette er vesentlig for språkopplæringen og har også betydning for integreringen av innvandrere og flyktninger. Vi håper at departementet vil hjelpe oss å påvirke rikskringkasteren til å prioritere norsk musikk i deres sendinger for barn.

Vi er også opptatt av å heve norskandelen i samfunnet for øvrig. På sitt høyeste var den i overkant av 40%. Den norske musikkbransjen blomstret og det fantes modeller som gjorde det mulig å livnære seg av opphavervirksomhet. På 2000-tallet forsvant store deler av musikkbransjen som følge av digitalisering og piratkopiering. Gjennomsnittsinntekten for populærkomponister gikk ned med 46% fra 2006 til 2013⁵. Det har tatt tid å omstille seg, men nå begynner det så smått å komme på plass alternative plattformer og muligheter. Dessverre er det slik at norskandelen fortsatt lider – i streamingtjenestene er den kun 11%.

I samarbeid med flere aktører har vi initiert et omfattende prosjekt for å løfte norskandelen. Vi vil at norsk musikk skal spilles og brukes! Radio- og TV-kanaler må være sitt ansvar bevisst, spille musikken som er kjent og kjær men også de nye sangene. Det angloamerikanske repertoaret er dominerende i norsk kringkasting. Det er stor grunn til bekymring for utviklingen på dette området. NOPA er imidlertid i konstruktiv dialog med NRK og bidrar til å følge utviklingen gjennom tall fra TONO. I NRK Super TV andelen norsk repertoire falt ned til 8%. Det er grunn til å spørre om hvorfor det er så viktig med 92% utenlandskmusikk i TV-kanalen som retter seg mot barn.

Vi vil at korps og kor skal spille og syng norsk musikk i all sin bredde. Vi skal bidra til at musikere og pedagoger lett finner notemateriale, - arrangement, besifring og sangtekster, slik at musikere og musikanter kan fremføre norsk musikk, og at publikum kan lytte, danse og syng med på konsertene. De profesjonelle ensemblene (kor, korps, orkestre, storband) står klare til å spille inn det norske repertoaret, slik at amatørensemblene har gode innspillinger som lydeksempler på den norske katalogen. Vi ønsker oss en nasjonal database for katalogen. NOPA er aksjeeier i Phonofile (11,7%) og vi ser på muligheten for å ta opp igjen det som var intensjonen om en database for noter da Phonofile startet sin virksomhet rundt tusenårsskiftet. Vi skal virkelig gjøre vårt for å sette norsk musikk på dagsordenen. SPILL NORSK, - i all sin bredde! Dette prosjektet vil løpe fra nå og frem til 2020, og vi vil følge resultatene nøye gjennom TONO- og Gramo-tallene.

Vi håper at departementet ser verdien av et slikt prosjekt og vil hjelpe oss med å spre bevissthet og kunnskap rundt et initiativ som vil generere mer inntekter, arbeidsplasser, skatteinntekter og ikke minst en sterk nasjonal fellesskapsfølelse. Vi ønsker råd og veiledning om hvordan vi kan hente inn ytterligere ressurser til å gjennomføre dette prosjektet i større skala.

Kunstens kraft

Kulturministeren har tatt til orde for å bruke kunsten i integreringen av flyktninger.⁶ NOPA har allerede satt i gang et prosjekt for å fortelle flyktningers historie. Historiene vil samles inn, bearbeides og gis ut. Slik vil vi bidra til å vise flyktingenes fortid og drømmer.

⁵ *Kunstens autonomi og kunstens økonomi*, Skarstein, Tabell 3.2 s.25

⁶ <http://www.dn.no/magasinet/2016/02/19/1840/Bergen/ble-kvalm-da-erna-solberg-ringte>

Under Arendalsuka skal vi ha et arrangement som inkluderer unge flyktninger som sitter på asylmottak. Dette opplegget innefatter også et formidlingsprosjekt rettet mot andre barn og unge. I samarbeid med Kulturtanken vil vi bidra til at unge mennesker finner sin form for deltagelse i demokratiet.

I det samme opplegget vil vi drive opplysningsarbeid for å heve kunnskapen om opphavsrett. Det er ikke slik som enkelte vil ha det til, at opphavsretten begrenser ytringsfriheten. Det forholder seg snarere tvert imot; opphavsretten sørger for at barn og unge også i fremtiden vil kunne ytre seg gjennom kulturrutrykk. Derfor er det viktig at også de har forståelse for hvorfor åndsverkloven er viktig. Da vil de heller ikke forbryte seg mot den. Dette er et kontinuerlig arbeid som må være en del av det aktive pensumet i grunnskolen. Dette må departementet og regjeringen bidra til.

Rettigheter og velferd

NOPA samarbeider med Kunstnernettverket, et nettverk bestående av organisasjoner fra hele kulturfeltet som til sammen representerer over 25000 kunstnere. Sammen arbeider vi for at kunstnere skal ha de samme rettighetene som andre arbeidstagere. Pensjonsordninger, trygd, stønad og andre fordeler vanlige arbeidstagere har, bør også være tilgjengelige for kunstnere. De færreste kunstnere er fast ansatt i en kulturinstitusjon, men bidrar likevel inn en omfattende økonomi og ikke minst bidrar de til fellesskapet med identitet, historie og særpreg. Vi ønsker en tettere dialog om hvordan vi kan sørge for at også populærkomponister får ta del i de velferdsgodene som man potensielt trenger i løpet av et langt, yrkesaktivt liv.